

Puntdevista 43. I com han justificat la festa del 12 d'octubre? (14/10/2018)

Tots hem escoltat i llegit les dades resultants d'una enquesta feta per la Fundació Bofill, on s'assenyalava que un terç dels nostres docents s'auto-censuraven per no tractar el tema d'actualitat. L'informe no matisa si per temes d'actualitat s'ha d'entendre explícitament la situació política que estem vivint a Catalunya en aquests moments, o tota l'actualitat de l'estat o tota l'actualitat europea i mundial, però del context es pot deduir que la qüestió clau és la nostra situació política actual.

Resulta comprensible que en certes escoles, on hi hagi antecedents de denúncia a docents per tractar la situació del país – encara que després els docents implicats hagin estat exculpats –, els docents prenguin certes precaucions; a ningú li agrada veure's davant d'un jutge havent de justificar-se del què s'ha dit a classe; menys quan es veu com actuen alguns jutges. Però renunciar a tractar l'actualitat a l'escola equival a renunciar a preparar els alumnes perquè, de manera autònoma i responsable, visquin en aquesta societat.

Si es renuncia a tractar l'actualitat, em pregunto com s'ha justificat, per exemple, la festivitat del 12 d'octubre, per què no s'ha fet classe aquest dia?, per què hi ha hagut desfilades a Madrid i manifestacions amb banderes espanyoles a Barcelona? Potser algun professor concret pot inhibir-se de tractar aquestes qüestions perquè a la seva classe de Geologia o de Matemàtiques no s'ha presentat l'ocasió, però en el conjunt de l'escola, de l'institut, no es poden silenciar aquests temes i altres que han vingut i vindran. Podem imaginar, per exemple, que no es dirà res de per què és festiu el dia 1 de novembre? Renunciar a tractar els fets i idees que imperen en els nostres temps suposa renunciar a exercir el paper d'educador escolar.

Tornem als plantejaments ja tractats en altres ocasions en aquests punts de vista (puntdevista 37): la renúncia absoluta a l'adoctrinament, com antitètic a l'educació vers l'autonomia personal, i el respecte per la diversitat ideològica dels alumnes i les seves famílies. No cal que el docent sigui explícit en els seus plantejaments polítics i ideològics personals per educar en el respecte a la pluralitat, i en la instal·lació de conviccions responsables en els alumnes. Això és aplicable tant quan arriben eleccions com quan es tracta de les creences religioses o de posicionaments front situacions socials polèmiques. La prudència ha de fer que el professional docent manifesti o no explícitament la seva opinió al respecte.

Davant de situacions excepcionals com les que vivim a Catalunya, els docents que suposin que poden ser gravats en les seves manifestacions o ser tergiversades malèvolament, potser hauran de prendre mesures de garantia de la seva integritat personal, com gravar-se a si mateixos. No estic dient que això hagi de ser un fet habitual, però es tracta de no renunciar a allò que com a educadors hom creu que cal fer. Si els alumnes poden anar amb mòbils a les aules, els docents també els poden emprar com a eina que els doni seguretat.

No és arriscat saber a qui beneficia el silenci. El silenci del que succeeix sempre beneficia l'immobilisme, *l'estatu quo*, i mai la democràcia, que ja fa temps que va difondre el principi de "*luz y taquígrafos*", expressió que s'atribueix a Maura en les primeres dècades del segle passat, per manifestar que els fets no s'han d'ignorar i a més s'han de difondre. Així, doncs, abans de guardar silenci respecte els fets que ens envolten, cal preguntar-se qui són els qui ataquen i atemoritzen els docents catalans, convidant-los a guardar silenci.

Ser educador escolar avui és certament difícil, per multitud de factors, però optar per aquesta professió suposa tenir sensibilitat social, confiança en el futur i, sobre tot, en els alumnes que toquin en sort. I això passa per informar-los abastament i donar-los l'ocasió de reflexionar sobre el món que els envolta, del més proper al més llunyà.

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)